

LIKESTILLINGS- OG DISKRIMINERINGSNEMNDA

Postboks 8049 Dep

0031 Oslo

Tlf. 95 19 68 00/01

e-post: post@diskrimineringsnemnda.no

hjemmeside: www.diskrimineringsnemnda.no

BARNE-, LIKESTILLINGS OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET	
Arkivkode:	365.00
Dato:	7/3-12
Dr.kenn:	201104529-035

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postbok 8036 Dep
0030 Oslo

Oslo, 2. mars 2012

Høring NOU 2011: 18 Struktur for likestilling

Likestillings- og diskrimineringsnemnda viser til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets høringsbrev datert 9. desember 2011.

Nemnda begrenser sin uttalelse til de tema som direkte omfatter nemndas virksomhet, og som er omhandlet i høringsbrevets punkt 4. Uttalelsen avgis av nemndas leder og nestleder.

1. Videreføring av dagens organisasjonsform.

Nemnda har de siste årene hatt en sterk økning av saksmengden. Dette har ført til økte restanser og økt saksbehandlingstid. Selv om sekretariatet styrkes, ser vi få muligheter til at nemnda kan øke sin kapasitet innenfor dagens organisasjonsform. Det vil innen kort tid være behov for nye strukturelle grep.

Det kan eventuelt tenkes strukturer hvor man skiller mer mellom ledelse og medlemmer av nemnda. Man kunne tenke seg et frittstående organ under BLD, med tre, fire administrativt tilsatte, fast eller åremåltilsatt nemndsleder og eventuelt nestleder, og i tillegg oppnevnte medlemmer som har dette som verv. Dette etter modell av UNE, men i mye mindre skala. En slik modell kunne absorbere økning i oppgave og saksmengde, gjennom eksempelvis etter hvert å ansette flere nemndsledere og flere i sekretariatet. Dette ville også gi rom for bedre utarbeidelse av oversikter, statistikk, analyse av hvilke diskrimineringsgrunnlag som påberopes, om det er lettere å vinne frem med noen grunnlag, hvordan multipel diskriminering håndteres, med mer. I tillegg vil informasjonsarbeidet kunne styrkes, herunder arbeid med gode nettsider, pressemeldinger osv.

Det fremtrer dessuten som uhensiktsmessig at en enhet med to ansatte må fylle de samme kravene som enhver annen statlig virksomhet med hensyn til ulike former for rutiner og rapporteringer. Mye av saksbehandlingstiden spises opp av slike gjøremål. Det bør vurderes om det innenfor dagens struktur kan være hensiktsmessig å etablere en felles forvaltningsenhet, for flere enheter av denne størrelsen.

Et mulig, men lite tilfredsstillende løsningsforslag på helt kort sikt, er å utvide adgangen til å avvise saker, og en slik mulighet må i så fall kombineres med en enklere prosess i avvissingssakene. Innenfor dagens regler behandles avvissings spørsmål i nemndsmøte med

partene til stede. Uten endret prosess, vil en utvidet adgang til avvisning i liten grad virke tidsbesparende.

2. *Håndheving av likestillingslovens forbud mot seksuell trakassering*

Nemnda har ingen innvendinger mot at ombudet og nemnda får ansvaret for å håndheve også denne bestemmelsen i likestillingsloven.

3. *Forslaget om at nemnda får myndighet til å tilkjenne oppreisning*

Dette vil innebære en styrking av nemndas kompetanse, og rent prinsipielt slutter nemnda seg til forslaget. Nemnda har likevel noen betenkeligheter: Det er sannsynlig med en ytterligere økning av sakstilfanget dersom nemnda får en slik kompetanse. Sannsynligvis vil både den som blir pålagt oppreisningsansvar, og den som eventuelt ikke blir tilkjent oppreisning, være mer tilbøyelig enn andre til å bringe nemndas vedtak inn for domstolene. Vurderingen av spørsmålet om oppreisning skal tilkjennes, og selve utmålingen vil uansett i seg selv innebære nye og tidkrevende elementer ved saksbehandlingen. Innenfor dagens struktur og ressursituasjon er det ikke rom for slike nye oppgaver.

4. *Myndighet til å overprøve andre forvaltningsmyndigheters enkeltvedtak, når slike vedtak er truffet i egenskap av å være arbeidsgiver*

Nemnda slutter seg til dette forslaget. Det er liten grunn til å skille her mellom offentlige og private arbeidsgivere. Nemnda har allerede disse sakene, men har bare rett og plikt til å uttale seg, ikke vedtakskompetanse.

5. *Fri rettshjelp i saker hvor nemnda har funnet et forvaltningsvedtak i strid med diskrimineringslovgivningen*

Utvalget foreslår at det åpnes for fri rettshjelp (i betydningen fri sakførsel) uten behovsprøving i saker der klageren har fått medhold i nemndas uttalelse om diskriminerende forvaltningsvedtak eller forskrift. Forutsetningen er at offentlige myndigheter som har fått uttalelsen mot seg, velger ikke å innrette seg etter uttalelsen, samt at nemnda anbefaler fri rettshjelp. Når forvaltningen fritt kan velge ikke å innrette seg, settes i realiteten nemndas håndheving av lovgivningen til side. Dette er uheldig med tanke på lovhevingen og nemndas legitimitet og gjennomslagskraft. Forslaget kan føre til et styrket diskrimineringsvern på de områder hvor nemnda ikke har vedtakskompetanse, men bare uttalerett.

Vi er enige i at det kan være en fordel å få flere diskriminerings saker prøvd for domstolene, med tanke på utvikling av dette rettslige området og for å sikre en mer effektiv beskyttelse mot diskriminering av enkeltpersoner. Forslaget må imidlertid sees i sammenheng med tvistelovens regler for domstolsbehandling. En sak må gjelde et rettskrav, og den som reiser saken må påvise et reelt behov for å få kravet avgjort i forhold til saksøkte. I utgangspunktet kreves det ikke rettslig interesse for å få tatt opp en sak for nemnda. I og med at nemndas *uttalelse* ikke kan bringes inn for domstolen, må saken kunne gis en form som åpner for domstolsbehandling.

Det er vel strengt tatt heller ikke noe reelt behov for at uttalelsen prøves i disse tilfellene. Det er vel det underliggende vedtaket (forskriften eller enkeltvedtaket) som bør bringes inn for prøving, ikke nemndas uttalelse. Dersom nemndas uttalelse skulle prøves, måtte det vært nemnda og offentlig myndighet som var motparter, og da er det ikke noen privat part, og heller ikke behov for fri rettshjelp. Offentlig myndighet vil neppe bringe en ikke-bindende

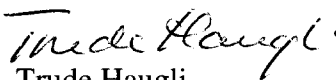
uttalelse inn for domstolene, og det er også vanskelig å tenke seg at den private part skal kunne bringe inn for prøving en uttalelse som går i vedkommendes favør.

Hvis det er det underliggende vedtaket som bringes inn for prøving, vil det være en privat part og offentlig myndighet som er motparter, og det vil da kunne være behov for fri sakførsel. Spørsmålet er om nemnda bør behandle spørsmålet om fri sakførsel. Nemnda vil sannsynligvis måtte behandle saken i to omganger, først gi en uttalelse, så avvente om forvaltningen vil innrette seg, og deretter ta stilling til spørsmålet om rettshjelp. Nemnda må ved sin tilråding vurdere prosessrisikoen, da den private parten vil kunne løpe en risiko dersom vedkommende taper saken og blir ilagt ansvar for motpartens saksomkostninger. Utover dette momentet er det vanskelig å se hvorfor nemnda skulle ha en skjønnsmessig myndighet til å tilrå fri sakførsel – i hvilke saker tenker man seg at dette ikke skal tilrådes, eventuelt frarådes?

En bedre løsning kan være at disse sakene inngår i kategorien inntektsavhengig fri sakførsel, etter rettshjelploven § 16, jf. § 11 annet ledd, og at avgjørelsen overlates til domstolene/fylkesmannen, slik systemet er ellers.

Avslutningsvis vil vi bemerke at det i forbindelse med strukturspørsmålet, kan være grunn til å vurdere betegnelsen på ombudet og nemnda. Likestillings- og diskrimineringsnemnda kombinerer et positivt ladet og et negativt ladet ord. Man er *for* likestilling, men *mot* diskriminering uten at dette avspeiles i navnet. Likestillings- og inkluderingsnemnda er et bedre navn. Likestillings- og antidiskrimineringsnemnda (jf. den engelske oversettelsen) er også et alternativ.

Med hilsen

Trude Haugli
leder

Gudrun Holgersen
nestleder